

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο δρόμος της ανάγνωσης

Γνωρίζω πολλούς ανθρώπους, ευαίσθητους και ευφύεις κατά τα άλλα, που αφήνονται να παρασυρθούν από το εκάστοτε πνεύμα της εποχής. Στα χρόνια της οικονομικής ευρωσίας, της κερδοσκοπικής υστερίας, γέμιζαν τις μέρες και τις νύκτες τους συμμετέχοντας σε όργια ευδαιμονίας, εκεί όπου τους έσπρωχναν οι λαίμαυροι επιταγές ή οι ανάγκες μιας εργασίας χωρίς ωράρια, που εξαγοράζει τον προσωπικό χρόνο και τον επιστρέφει με τη μορφή «κάπενινγκ», «κάρπ γενεθλίω», «μίπινγκ» κλπ. Οι ίδιοι άνθρωποι, που ποτέ δεν έβρισκαν ησυχία για τον εαυτό τους, αφήνονται και πάλι στα κυρίαρχα ρεύματα του πεσιμισμού, χωρίς να αναστοχάζονται ή να αμφισβητούν το μοντέλο ζωής που τους οδήγησε στα σημερινά αδιέξοδα. Κι όταν αναρωτούνται «τι φταίει», στο στόχαστρο βάζουν πάντοτε τους άλλους: υπεκφεύγουν, αρνούνται να αλλάξουν ορίζοντα, αξίες, προτεραιότητες. Απέναντι σε όλους αυτούς που βρίσκονται σε «κρίση», πολύ πριν αρχίσουμε να μιλάμε για οικονομική κρίση, η δική μας απάντηση παραμένει η ανάγνωση. Το βιβλίο, σήμερα περισσότερο από ποτέ, αποτελεί έναν πλούσιο κόσμο αναφορών, πηγών απείρων δυνατοτήτων, πολύτιμη άμυνα ενδοσκοπικής απέναντι στην απάνθρωπη εξωστρέφεια της σύγχρονης ζωής. Η καταβύθιση στις σελίδες ενός βιβλίου είναι ίσως το καλύτερο δώρο που μπορούμε να προσφέρουμε στον εαυτό μας.

Επιμένοντας ελληνικά

Κόντρα στην εποχή κρίσης και λιτότητας που διανύουμε, η εγχώρια πεζογραφία φαντάζει πιο πλούσια από ποτέ. Του Κώστα Κατσουλάρη

Υπάρχει συχνά η εντύπωση, μέσα στη γενική εικόνα κατάπτωσης που ανατροφοδοτείται από παντού σαν να ήταν η μοναδική πραγματικότητα, ότι η ελληνική λογοτεχνία, ακολουθώντας τον γενικότερο ρου των πραγμάτων, βρίσκεται σε κάποιο είδος «κρίση». Η άποψή μας είναι πως ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει. Ποτέ πριν στο παρελθόν η ελληνική πεζογραφία δεν ήταν τόσο πλούσια, τόσο πολυτασική, τόσο σύνθετη. Μέσα στις σελίδες της, βρίσκει κανείς απείρως περισσότερες εικόνες μιας ζωής αληθινής και πάλλουσας, σε αντίθεση με τα απεικάσματα που αντικρίζει ανοίγοντας την τηλεόραση.

Κόκκινο στην πράσινη γραμμή

«Το Κυπριακό δεν πουλάει» ήταν ένα από τα παλιά μότο των αρχισυντακτών, κάθε φορά που ένας δημοσιογράφος τολμούσε να τους φέρει κάποιο σχετικό θέμα. Ο Βασίλης Γκουρογιάννης αποφασίζει και βάζει το δάχτυλο στην πληγή του κυπριακού δράματος - και μάλιστα από μια πλευρά που κανείς μέχρι σήμερα δεν τολμούσε να αγγίξει: την ιστορία των βετεράνων Ελλήνων στρατιωτών που πολέμησαν στην Κύπρο, κατά τη διάρκεια των δύο τουρκικών εισβολών. Φέρνει στο φως το δικό μας, ελληνικό, καλά κρυμμένο «Βιετνάμ», μαζί με όλα τα συλλογικά τραύματα ή μυθεύματα που δυσκολευόμαστε να αντιμετωπίσουμε. Χωρίς να θέλει να υποκαταστήσει τους ιστορικούς-βαθύτερο θέμα του άλλωστε είναι ο παραλογισμός του πολέμου, η παραδοξότητα της ανθρώπινης κατάστασης, η ευθραυστότητα της μνήμης και της ταυτότητας, καταφέρει και συνθέτει ένα από τα πιο πειστικά και ολοκληρωμένα μυθιστορήματα των τελευταίων χρόνων. Μην το προσπεράσετε.

Λόγια φτερά

Μεταφράζοντας στη δημοτική το ομηρικό «έπεα πτερόεντα», πρόδρομο του λατινικού «in erba volant», ο Χωμενίδης επιχειρεί μια επανασύνδεση με την προφορική παράδοση, το μεγάλο ρεύμα των συλλογικών μύθων και αφηγήσεων. Κεντρικός ήρωας του μυθιστο-

ρήματός του ο παππούς του Ομήρου, ο Τήνελλος, πρόσωπο βέβαια επινοημένο μα όχι αναγκαστικά λιγότερο πραγματικό από τον Ομηρο - η ύπαρξη του οποίου ούτως ή άλλως αμφισβητείται. Το βιβλίο του Χωμενίδη έφτασε μόλις πριν από λίγες μέρες στα χέρια μας και δεν έχουμε εμπειριστατωμένη άποψη. Η αίσθησή μας, τόσο από την παρουσίασή του στη Θεσσαλονίκη όσο και από τις λίγες σελίδες που προλόβαμε να διαβάσουμε, είναι ότι ο Χωμενίδης βρίσκεται σε προνομιακό για εκείνον πεδίο, στο χώρο της φαντασίας και της επινόησης - με άλλοθι ιστορικά γεγονότα ή και χωρίς αυτά. Εχουμε άλλωστε την άποψη, κι ας έχει καταγραφεί ως ηθογράφος ή ρεαλιστής συγγραφέας, ότι ο χώρος της καθαυτής μυθοπλασίας είναι το γήπεδο στο οποίο αισθάνεται κι ο ίδιος πιο άνετα. Θα επανέλθουμε.

Μια εταίρα θυμάται

Σε παραπλήσιο ιστορικό πλαίσιο με τον Χωμενίδη, χωρίς κι αυτό να είναι με την αυστηρή έννοια ιστορικό μυθιστόρημα, είναι το νέο βιβλίο του Χρήστου Χαρτοματσίδη, το οποίο διαδραματίζεται επίσης στην αρχαιότητα. Συγκεκριμένα, κάπου μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης, αφού το στόρι πυροδοτείται από τον παράνομο δεσμό ανάμεσα στον Αλκιβιάδη και τη βασίλισσα της Σπάρτης Τιμαία, καρπός του οποίου υπήρξε ο Λεωτυχίδας. Ερωτες, πάθη, αλλά και πολιτικές συνωμοσίες είναι η αφορμή για ένα παράξενο βιβλίο που προσπαθεί να ισορροπήσει συνταιριάζοντας παράταιρα καμιά φορά υλικά. Ένα, πάντως, συναρπαστικό ανάγνωσμα...

Ο μύθος του Ηρακλή Σπίλου

Μεταξύ μύθου και σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας κινείται και ο Νίκος Κουνενής, ένας από τους ελάχιστους συνειδητούς σατιρικούς συγγραφείς της νέας ελληνικής πεζογραφίας. Έχοντας τον Ροϊδη ως πρόπατορα, ο Κουνενής δεν διστάζει να κινηθεί σε πιο τολμηρά χωράφια, όπως το απαιτεί άλλωστε η κατά πολύ πιο σκούδη και ευτράπελη εποχή μας. Εδώ, η δολοφονία ενός τηλεοπτικού μεγαλοδημοσιογράφου γίνεται η αφορμή για ένα γαϊτανάκι παρεξηγήσεων και τραγέλα-

Κόκκινο στην πράσινη γραμμή
 ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΚΟΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
 ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ 2009
 ΣΕΛ. 447
 ΤΙΜΗ €18,00

Λόγια φτερά
 ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ
 ΠΑΤΑΚΗΣ 2009
 ΣΕΛ. 376
 ΤΙΜΗ €19,00

Μια εταίρα θυμάται
 ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΡΤΟΜΑΤΣΙΔΗΣ
 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ
 ΣΕΛ. 336
 ΤΙΜΗ €16,00

Ο μύθος του Ηρακλή Σπίλου
 ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΕΝΗΣ
 ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ 2009
 ΣΕΛ. 326
 ΤΙΜΗ €16,00

Ξεφίρ Φαλέρ
 ΑΘΗΝΑ ΚΑΚΟΥΡΗ ΚΑΤΣΙΝΙΩΤΗΣ
 2009
 ΣΕΛ. 489
 ΤΙΜΗ €24,00

Οι μικρές απολαύσεις του κυρίου Ευαγγελίνου
 ΝΙΚΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΑ
 ΚΕΔΡΟΣ 2009
 ΣΕΛ. 347
 ΤΙΜΗ €16,50

Εν μέρει ελληνίζων
 Ν.Β. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
 ΕΣΤΙΑ 2009
 ΣΕΛ. 354
 ΤΙΜΗ €14,00

Απέραντα άδειο σπίτι
 ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ
 ΚΕΔΡΟΣ 2009
 ΣΕΛ. 293
 ΤΙΜΗ €15,00

Η mania με την ανοιξη
 ΑΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 ΕΣΤΙΑ 2009
 ΣΕΛ. 352
 ΤΙΜΗ €14,90

Η ελεημοσύνη των γυναικών
 ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΗΤΣΟΥ
 ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ 2009
 ΣΕΛ. 157
 ΤΙΜΗ €12,54

φών, που έχουν πάντοτε στο κέντρο τους τον ιδιαίτερο κόσμο ή υπόκοσμο της ελληνικής ιδιωτικής τηλεόρασης. Φτιάχνοντας μια παρωδία των άθλων του Ηρακλή, και βάζοντας το δημοσιογράφο Σπίλο στο ρόλο του «υπερήρωα», ο Κουεντής καταφέρνει να βγάλει γέλιο μέσα από καταστάσεις που φλερτάρουν με τον απόλυτο σουρεαλισμό. Τι άλλο να σκεφτεί κανείς όταν ο Σπίλος με την κρυφή του κάμερα πιάνει στα πράσα έτερο δημοσιογράφο με τη σύζυγο υπερυπουργού κι ενώ στις περιπτώσεις τους εμπλέκονται ένας παπαγάλος κι ένας... υποπόταμος; Η συνέχεια επί... του βιβλίου.

Ξιφίρ Φαλέρ

Η Αθήνα Κακούρη, με δόκιμη θητεία στο αστυνομικό μυθιστόρημα, κάνει μια παράλληλη καριέρα σε μυθιστορήματα με ιστορικό υπόβαθρο, μέσα στο οποίο κινεί συχνά έναν πολυπρόσωπο κι αντιπροσωπευτικό της εποχής θίασο. Αγαπημένη της περιόδου οι αρχές του αιώνα, στην οποία και τοποθέτησε τα τελευταία τρία μυθιστορήματά της, τα «Γριμαρόλια» (η Πάτρα της σταφίδας), ο «Χαρταετός» (τα Λαυρεωτικά), «Θέκλη» (τα χρόνια του Μεσοπολέμου). Με το «Ξιφίρ Φαλέρ» παραμένει στα χρόνια του Μεσοπολέμου, με την Ελλάδα να παραμένει μετέωρη για το αν θα αναμειχθεί στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Κι εδώ, όπως και στα προηγούμενα, η Κακούρη στήνει πειστικές αναπαραστάσεις της εποχής, φτιάχνει ήρωες που τους χαρακτηρίζει η μεγάλη κινητικότητα, μεριμνώντας ταυτόχρονα ώστε η ιστορία της να «αντηχεί» στα σημερινά δράματα.

Οι μικρές απολαύσεις του κυρίου Ευαγγελίνου

Βραβευμένη ως πρωτοεμφανιζόμενη πεζογράφος στα βραβεία «Διαβάζω» με το εμβληματικό «Αυτή η αρχή μέρα προχωρούσε» (Πόλις), η Νίκη Αναστασία δεν κατάφερε με το δεύτερο βιβλίο της να συνεχίσει ομόθυμες αντιδράσεις, παρότι και το «Επικράνηθ, διά χειρός Αλέξη Ραζή» ήταν ευρηματικό και υψηλής στόχευσης μυθιστόρημα.

Σε τούτο, το τρίτο «κατά συρροή» μυθιστόρημά της, φλερτάρει με το αστυνομικό μυθιστόρημα, ωστόσο μονάχα στο σκέλος της ύπαρξης πτώματος, φόνου, δολοφόνου. Κατά τα λοιπά, το αφηγηματικό κλίμα ουδόλως μοιάζει με το στακάτο και κάπως πολυφορεμένο ύφος του μέσου αστυνομικού μυθιστορήματος, αλλά και συνολικά το συγγραφικό βάρος φαίνεται να δίνεται περισσότερο στους χαρακτήρες και τα πάθη τους και λιγότερο στο whodunit.

Εν μέρει ελληνίζων

Ο Μιλτιάδης Χατζόπουλος έχει ζηλητό βιογραφικό: Μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας, διευθυντής του Κέντρου Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας και αντιπρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, έχει στη φαρέτρα του είκοσι τόμους επιγραφικών συλλογών, μονογραφιών και συλλογικών έργων και περισσότερες από εκατό μικρότερες επιστημονικές συμβολές. Το «Εν μέρει ελληνίζων», παράφραση του καθαφικού «εν μέρει χριστιανίζων», του ποιήματος που παρατίθεται ως μότο στην αρχή του βιβλίου, είναι το πρώτο του μυθιστόρημα. Διαβάζοντας το οπισθόφυλλο, φαίνεται πως ο συγγραφέας θέλησε μέσα από αυτό να κάνει πράξη τον καθαφικό στίχο που ακολουθεί στο ποίημα «Τα επικίνδυνα», απ' όπου και αντιγράφουμε: «Δυναμωμένος με θεωρία και μελέτη, εγώ τα πάθη μου δεν θα φοβούμαι σα δειλός...». Η ιστορία λαμβάνει χώρα στην ταραμμένη περίοδο του αντιβρετανικού αγώνα, στην Κύπρο. Θα επανέλθουμε, με εκτενέστερο σημείωμα...

Απέραντα άδειο σπίτι

Ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος, στο ετήσιο βιβλίο ραντεβού του με το αναγνωστικό κοινό, επιστρέφει με ένα σπονδυλωτό αφήγημα, που έχει ως σημείο αναφοράς έναν επινοημένο από τον ίδιο τόπο: Το παραθαλάσσιο θέρετρο Λίμνη Αχαΐας. Και οι επτά ήρωες του βιβλίου του είναι ταυτόχρονα επισκέπτες του διεθνούς αεροδρομίου της Αθήνας και όλοι τους συνδέονται με το προ-

αναφερθέν θέρετρο. Κάθε αφήγημα συμπυκνώνεται υπό τη μορφή ερωτήματος, φανερώνοντας το στοχαστικό και αφηγηματικό πλούραλισμό του εγχειρήματος. Τι είναι πιο επικίνδυνον, να εγκλωβιστεί σε ένα ασανσέρ ή στους κόλπους της Αγίας Νεοελληνικής Οικογένειας; είναι το πρώτο από τα επτά (καμιά φορά και «θανάσιμα») ερωτήματα. Μα... θέλει ρώτημα;

Η mania με την ανοιξη

Επιανακυκλοφορία, τρία χρόνια μετά, σε άλλο εκδοτικό οίκο, με άλλο εξώφυλλο και σελοποίηση, του καλύτερου ίσως μυθιστορήματος του Αρη Μαραγκόπουλου. Το «Η mania με την ανοιξη» εκτυλίσσεται σχεδόν εξ ολοκλήρου σε ένα νησί που δεν κατονομάζεται (θυμίζει ωστόσο Ικαρία), οι κάτοικοι του οποίου έχουν ορισμένες παράξενες για τα δυτικά ήθη συνήθειες. Παράλληλα, κάποιες αιματηρές βομβιστικές επιθέσεις ανατρέπουν τις ισορροπίες στο νησί, δίνοντας αφορμή στο συγγραφέα για ένα σχόλιο ή καλύτερα μια ανατομία της ελληνικής τρομοκρατίας. Πλούσιο μυθιστόρημα, που συνδέει τη σύγχρονη ελληνική ιδιαιτερότητα με την τραυματική μετεμφυλιακή ιστορία, δίνοντας παράλληλα μια «εναλλακτική» ζωή στη Φλώρα, την ηρωίδα του Τσίρκα από το βιβλίο του «Η χαμένη ανοιξη».

Η ελεημοσύνη των γυναικών

Το διήγημα είναι ο προνομιακός χώρος του Ανδρέα Μητσου, βραβευμένου πρόσφατα με το Βραβείο Αναγνωστών για τη νουβέλα του «Ο κύριος Επισκοπιάκης», που ανέβηκε και στο θέατρο σε σκηνοθεσία Στέλιου Μάνα. Στην «Ελεημοσύνη των γυναικών», μέσα από ιστορίες που φλερτάρουν με το παράδοξο και το ονειρικό, ο συγγραφέας αλιεύει χαρακτηρισ, στιγμές, αισθήματα. Συνηθισμένοι άνθρωποι εν μέσω ασυνήθιστων, θαυμαστών καταστάσεων κι ένας αφηγητής διατεθειμένος ακόμη και να διαστρεβλώσει ή και να παραποιήσει τα γεγονότα.

kkatsoularis@e-tipos.com

